

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

در حدیث حشمت

حکایت‌های کهن ایرانی ۴

(نکایه‌هایی از تاریخ بی‌هقی)

گزینش و شرح منوچهر علی‌پور

انتشارات برنو

سرشناسه: بیهقی، محمدبن حسین، ۳۸۵ - ۴۷۰ ق.
عنوان و نام پدیدآور: در حدیث حشمت: (حکایت‌هایی از تاریخ بیهقی) / گزینش و شرح منوچهر علی‌پور
مشخصات نشر: تهران: پرنو، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ۱۰۶ ص.
فروست: حکایت‌های کهن ایرانی؛ ۴.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۸۵-۳۵-۲
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
رده بندی کنگره: DSR ۷۹۱
رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۵۱۳
شماره کتابشناسی ملی: ۷۳۵۴۰۸۳

انتشارات پرنو

تهران: میدان انقلاب-خیابان نارنگر جنوب - کوچه شهید لبافی نژاد-پلاک ۲۶۶
تماس: ۲۲۱۲۱۹۹۹ و ۰۵۵-۶۶۹۶۹۰۲۱

در حدیث حشمت

حکایت‌های کهن ایرانی
(حکایت‌هایی از تاریخ بیهقی)

منوچهر علی‌پور

لیتوگرافی: صدف • چاپ‌خانه: گلرنگ • صحافی: ...

نوبت چاپ: نخست ۱۳۹۹ • شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۸۵-۳۵-۲

© حق چاپ: انتشارات پرنو؛ ۱۳۹۹

فهرست

مقدمه:	۵
د. حدیث حشمت	۸
حکایت افشین و خلاص یافتن بودلف از وی	۲۰
حکایت امیر دل سبکتگین با آهوی ماده و بچه‌ی او	۳۲
و ترجم کردن برایشان و خواب دیدن	۳۲
حکایت موسی بن امیر - علیه السلام	۳۵
حکایت بزرگ‌مهر و زندانی شدن وی	۳۶
حکایت بوالمظفر برغشی	۴۲
حکایت هارون الرشید و یحیی و فضل	۴۸
حکایت عمرو فرزند لیث امیر صفاری	۶۴
حکایت هارون الرشید با دو زاهد ابن سماء و ابن عبدالمعز	۶۸
حکایت جعفر بن یحیی بن خالد برمکی	۷۶
حکایت خوارزم شاه ابوالعباس	۷۸
حکایت مأمون و نامه‌ها	۸۳
حکایت نصر احمد در علاج خشم خود	۸۵
حکایت فضل سهل ذوالریاستین با حسین بن المصعب	۸۹
حکایت عبدالله زبیر	۹۴

۱۰۱..... قصه‌های هارون الرشید و جعفر برمکی

۱۰۵..... حکایت سبکتگین و دیدن خضر نبی در خواب

www.ketab.ir

مقدمه:

کتاب «تاریخ بیهقی» مهم‌ترین اثر خواجه ابوالفضل محمد بن حسین بیهقی، دبیر فاضل و مشهور دربار غزنویان است. این اثر کتابی بود در شرح تاریخ آل سبکتگین از آغاز دولت آل خاندان تا اوایل سلطنت سلطان ابراهیم بن مسعود که اکنون قسمتی از آن در دست است که مربوط می‌شود به سلطنت مسعود بن محمود غزنوی و تاریخ خوارزم از زوال دولت آل مأمون و افتادن آن ولایت به دست سلطان محمود و حکمت آل دین تاش حاجب در آن سامان تا غلبه‌ی سلاجقه.

ابوالفضل بیهقی در سال ۳۸۵ در قریه‌ی «حارث آباد بیهق» ولادت یافت و بعد از کسب فضایل در «شاهان» به دیوان رسایل محمودی راه جست. بیهقی در تألیف کتاب خود فقط به ذکر حوادث سیاسی و درباری و دقت در نقل آن‌ها اکتفا نداشت بلکه کتاب او از جهت دیگری هم مهم است و آن ذکر بسیاری از رسوم و عادات و آداب زمان است که به مناسبت آورده و نیز آوردن اطلاعات ذی قیمتی درباره‌ی شعرا و نویسندگان و اشاره به بسی وقایع و

حوادث تاریخی که مربوط به دوره‌ی غزنویان نیست و نویسنده به مناسبت به آن‌ها اشاره کرده است.^۱

بیهقی برای پندآموزی و عبرت اندوزی هرجا مناسب دیده، داستانی تاریخی برای آراستن تاریخ و آگاه ساختن خوانندگان آورده و سعدی وار با خامه‌ی سحرآفرین با نقل داستان‌های تاریخی، دنیا فریفته‌شان و خودکامگان را بر ریختن خون بی‌گناهان سرزنش می‌کند. از ستم راندن باز می‌دارد. و از کیفر روز رستخیز می‌ترساند.

کتاب تاریخ بیهقی از دو جهت اهمیت دارد؛ از جهت تاریخ نگاری و از لحاظ هنر نامه‌نگاری. بیهقی در نوشتن این کتاب از یک طرف به مشاهدات و تجربیات سیاسی و اجتماعی خود توجه داشته و از طرف دیگر در بعضی از قسمت‌ها به دگرشبهه و شک بود، به افراد مورد اطمینان که در آن زمان زندگی می‌کردند، مراجعه می‌کرد و در مورد مبهمات موجود در تاریخ بیهقی تحقیق می‌کرد. او در نوشتن این کتاب، امانت و صداقت و صراحت را رعایت کرده است. برای همین او را گزارشگر حقیقت نام نهاده‌اند.^۲ که بی‌گمان

^۱ تاریخ ادبیات ایران، جلد اول، صص ۲۲۷ - ۲۲۸.

^۲ تاریخ بیهقی، به کوشش دکتر خلیل خطیب رهبر، ص بیست و یکم.

^۳ هفت شهر عشق، ص ۹۵.

۷ حکایت‌ها

در نوشتن تاریخ بیهقی، این نویسنده‌ی بزرگ از روایت‌ها و حکایت‌های فراوانی برای دلنشین کردن اثرش استفاده کرده است. در این مجموعه، حکایت‌ها و داستان‌های دلنشین کتاب گران‌بهای «تاریخ بیهقی» گردآوری شده است تا خوانندگان علاوه بر آشنایی با شیوه‌ی انشای نویسنده و سبک نویسندگی او، با جنبه‌ی ادب این حکایات آشنا شوند و امید است که مورد توجه ادیبان و دانش‌پژوهان قرار گیرد.